КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
з питань правоохоронної діяльності

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008, www.rada.gov.ua

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

ВИСНОВОК
на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо удосконалення порядку звільнення від кримінальної відповідальності за скоєння військових кримінальних правопорушень пов'язаних із самовільним залишенням військової частини або місця служби в умовах воєнного стану та з інших питань» (реєстр. № 16074 від 15 вересня 2026 року)

Комітет Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності на засіданні 12 листопада 2026 року (протокол № 250) на виконання доручення Голови Верховної Ради України Стефанчука Р.О. розглянув проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо удосконалення порядку звільнення від кримінальної відповідальності за скоєння військових кримінальних правопорушень пов'язаних із самовільним залишенням військової частини або місця служби в умовах воєнного стану та з інших питань» (**реєстр. № 16074**), поданий народними депутатами України Медяником В.А., Павлюком М.В., Захарченком В.В., Арешонковим В.Ю., Міньком С.А., Дануцою О.А., Галушком М.Л., Бужанським М.А., Мельніком С.В., Бородіним В.В., Гришиною Ю.М., Савченко О.С.

Метою законопроєкту, як зазначено в пояснювальній записці до нього, є удосконалення порядку звільнення від кримінальної відповідальності осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, передбачені статтями 407, 408 Кримінального кодексу України (далі – КК), закриття прокурором кримінального провадження щодо таких осіб на підставі статті 284 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК), а також можливості поновлення військової служби військовослужбовцям, військова служба яких була призупинена внаслідок вчинення ними зазначених кримінальних правопорушень.

Запропоновані законопроєктом механізми спрямовані на комплексне вдосконалення правового регулювання повернення військовослужбовців до проходження військової служби шляхом спрощення відповідних процедур,

забезпечення оперативного прийняття процесуальних рішень та створення додаткових стимулів для відновлення виконання військового обов'язку.

Загалом, відповідними положеннями законопроєкту пропонується:

1) виключити зі статті 401 «Поняття військового кримінального правопорушення» КК частину п'яту, відповідно до якої наразі, особа, яка під час дії воєнного стану вперше вчинила кримінальне правопорушення, передбачене статтями 407 «Самовільне залишення військової частини або місця служби», 408 «Дезертирство» КК, може бути звільнена від кримінальної відповідальності в порядку, передбаченому кримінальним процесуальним законодавством України, якщо вона добровільно звернулася із клопотанням до слідчого, прокурора, суду про намір повернутися до цієї або іншої військової частини або до місця служби для продовження проходження військової служби та за наявності письмової згоди командира (начальника) військової частини (установи) на продовження проходження такою особою військової служби;

2) доповнити статтю 284 «Закриття кримінального провадження та провадження щодо юридичної особи» КПК новим пунктом 11, яким передбачити можливість закриття кримінального провадження в разі, якщо особи, яка вперше вчинила кримінальне правопорушення, передбачене статтею 407 або 408 КК, під час дії воєнного стану та до його скасування або припинення, за умови її добровільного повернення до військової частини (місця проходження військової служби) або до іншої військової частини та продовження проходження військової служби і виконання обов'язків військової служби;

3) рішення про закриття кримінального провадження на підставі пункту 11 частини першої статті 284 КПК приймається прокурором на стадії досудового розслідування або судом під час судового провадження. Документальною підставою для прийняття такого рішення визначити письмове підтвердження (повідомлення) командира (начальника) відповідної військової частини (установи), яке має містити відомості про дату повернення військовослужбовця до військової частини (місця проходження військової служби), а також номер і дату наказу про продовження ним військової служби (новий абзац сьомий частини четвертої статті 284 КПК в редакції проєкту);

4) відповідно виключаються норми, що регламентували Порядок звільнення від кримінальної відповідальності (абзац другий частини другої статті 286 КПК), вимоги до клопотання прокурора про звільнення від кримінальної відповідальності (абзац одинадцятий частини першої статті 287 КПК), вимоги до розгляду питання про звільнення від кримінальної відповідальності (абзац другий частини третьої статті 288 КПК), пункти 7^2 , 7^3 глави XII Прикінцеві положення Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу»;

5) зміни до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» передбачають новий порядок повернення та продовження військової служби військовослужбовців, які самовільно залишили військові частини або місця служби, дезертирували із Збройних Сил України та інших військових формувань (частина друга статті 24 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» в редакції проєкту).

Зокрема, такі особи можуть особисто звернутись із письмовою заявою (рапортом) про бажання добровільного повернення до військової частини (місця проходження військової служби), у якій проходили військову службу або до іншої військової частини (місця проходження військової служби), для подальшого проходження військової служби, виконання обов'язків військової служби.

Командир (начальник) військової частини не пізніше 72 годин з дня прибуття таких військовослужбовців до військової частини чи місця проходження служби продовжує відповідно військову службу, дію контракту, а також поновлює виплату грошового і здійснення продовольчого, речового, інших видів забезпечення. З моменту продовження військової служби таким військовослужбовцям поновлюються пільги та соціальні гарантії, встановлені законодавством України.

У день продовження військової служби командир (начальник) військової частини інформує у письмовій формі про таке продовження відповідні органи прокуратури, досудового розслідування та управління Військової служби правопорядку у Збройних Силах України.

Військовослужбовцям, з дня прийняття командиром (начальником) військової частини рішення про призупинення військової служби до дня її продовження виплата недоотриманого грошового, здійснення недоотриманого продовольчого, речового, інших видів забезпечення та поширення пільг і соціальних гарантій, встановлених законодавством України для військовослужбовців, не здійснюються.

Заслухавши інформацію доповідача, з'ясувавши позицію народних депутатів України – членів Комітету та запрошених осіб, взявши до уваги надані висновки міністерств, органів судової влади та органів досудового слідства, правозахисників та наукових установ, всебічно обговоривши питання, народні депутати України - члени Комітету погодились із необхідністю подальшого вирішення проблемних питань звільнення військовослужбовців від кримінальної відповідальності за скоєння військових кримінальних правопорушень пов'язаних із самовільним залишенням військової частини або місця служби в умовах воєнного стану, сприяння повернення військовослужбовців до проходження військової служби шляхом спрощення відповідних процедур, забезпечення оперативного прийняття процесуальних рішень та створення додаткових стимулів для відновлення виконання військового обов'язку.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України також висловило низку зауважень до законопроєкту.

З огляду на зазначене та керуючись пунктом 2 частини першої статті 16 Закону України «Про комітети Верховної Ради України», частиною третьою статті 93, пунктом 1 частини першої статті 111, пунктом 1 частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України, Комітет з питань правоохоронної діяльності вирішив рекомендувати Верховній Раді України проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо удосконалення порядку звільнення від кримінальної відповідальності за скоєння військових кримінальних правопорушень пов'язаних із самовільним залишенням військової частини або місця служби в умовах воєнного стану та з

інших питань» (реєстр. № 16074) **включити до порядку денного шістнадцятої сесії** Верховної Ради України дев’ятого скликання та за результатами розгляду в першому читанні прийняти його **за основу.**

Співдоповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України визначено Голову Комітету з питань правоохоронної діяльності – народного депутата України Іонушаса Сергія Костянтиновича.

Проєкт постанови Верховної Ради України додається.

Просимо розглянути.

Голова Комітету **С. Іонушас**

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Іонушас Сергій Костянтинович
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000D0512F003BA2DC00
Дійсний до: 12.12.2026 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
04-27/3-2026/271455 від 13.11.2026
2397680